

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Gfv.VII.30.493/2018/4.

A tanács tagjai: . Vezekényi Ursula, a tanács elnöke
. Tibold Ágnes előadó bíró
. Csesznok Judit Anna bíró

A felperes:

A felperes képviselője: Dr. Balázs Imre Ügyvédi Irodája ügyintéző:
dr. Balázs Imre ügyvéd

Az alperes: I. rendű

II. rendű

III. rendű

IV. rendű

V. rendű

VI. rendű

Az I-V. rendű alperes képviselője: Herjeczki Ügyvédi Iroda
ügyintéző: dr. Herjeczki Ágnes ügyvéd

A per tárgya: tulajdonjog megállapítása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma: Szegedi
Ítéltábla Gf.III.30.046/2018/7. számú ítélete

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma: Gyulai Törvényszék
5.G.40.026/2015/63. számú ítélete

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I-V. rendű alpereseknek mint egyetemleges jogosultaknak 300.000 (háromszázezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget, továbbá az államnak - felhívásra - 3.500.000 (hárommillió-ötszázezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az egyéni vállalkozó felperes megrendelőként 2000. április 21-én vállalkozási szerződést kötött egy a perben nem álló vállalkozással

a szerződésben meghatározott gépek, berendezési tárgyak megrendelő telephelyére (ténylegesen VI. rendű alperes tulajdonát képező helyrajzi számú ingatlanra; a továbbiakban: perbeli ingatlan) leszállítására, valamint a perbeli ingatlanon épülő gabonaszárító és tisztító üzem építési engedélyezési és kiviteli terveinek elkészítésére, továbbá építési, kivitelezési, gépészeti szerelési munkák és villanyszerelési munkák elvégzésére.

- [2] Felperes 2000. május 9-én támogatási kérelmet nyújtott be a megvalósítandó szárítóüzemhez szükséges gépek és berendezések finanszírozása érdekében. Az I. és II. rendű alperes a fenti beruházás anyagi támogatása céljából 2000 szeptemberében személyenként 3.500.000 Ft-ot fizetett a felperesnek. A felperes ugyanebben az évben a gépek vásárlására bankkölcsönt is felvett.
- [3] A felperes, valamint az I. és II. rendű alperes 2001. január 25-én írásban társasági szerződést kötöttek a Polgári Jogi Társaság (a továbbiakban: pjt.) létrehozására. A társaság céljaként a perbeli ingatlanon egy szárító berendezés, valamint tartozékai és raktárak létesítését és ezek működtetését határozták meg. Úgy rendelkeztek, hogy a társaság a céljának megvalósításával (illetve folytatás hiányában öt év elteltével) megszűnik. A tagok vagyoni hozzájárulást kötelesek teljesíteni a cél megvalósítása érdekében akként, hogy az általuk teljesítendő összes vagyoni hozzájárulás összege 44.550.000 Ft, amelyet egymás között egyenlő arányban bocsátanak a társaság rendelkezésére. Ebből 38.484.000 Ft-ot már egyenlő arányban teljesítettek, a fennmaradó 6.066.000 Ft-ot 2001. június 30-ig egyenlő arányban vállalták megfizetni. A már teljesített vagyoni hozzájárulást a tagok a felperes egyéni vállalkozó nevében és számlájára fizetés útján bocsátották a társaság rendelkezésére, illetve tekintik azt rendelkezésre bocsátottnak. Befizetéssel személyenként 3.500.000 Ft-ot, összesen 10.500.000 Ft-ot megfizettek, a felperes nevén felvett 17.317.800 Ft bankhitelt egyenlő arányban kötelesek közösen visszafizetni, míg a felperes által elnyert 10.660.200 Ft állami támogatást egyenlő arányban a társaság rendelkezésére bocsátottként számolnak el. A tagok a vagyoni hozzájárulásukat a felperes számlájára történő befizetéssel is teljesíthetik, annak esedékességekor.
- [4] A társasági szerződés értelmében a társaság minden tagja az általa teljesített vagyoni hozzájárulás arányában válik tulajdonossá. A vállalt vagyoni hozzájárulásra tekintettel az egészhez viszonyított eszmei tulajdoni hányadok személyenként 1/3 részt tesznek ki. Ennek megfelelően tehát a társaság megszűnésekor létrehozott vagyon tulajdoni aránya a tagok által ténylegesen teljesített vagyoni hozzájárulás arányában kerül megosztásra. A társaság megszűnésekor végelszámolásnak van helye.
- [5] A pjt. tagjai, valamint a III. és IV. rendű alperesek perbeli jogelődje a 2001. február 13. napján kelt társasági szerződéssel megalapították az V. rendű alperest. Ügyvezetője az alapítástól a 2011. április 24-i visszahívásáig a felperes volt. A 3 millió Ft törzstőkével alakult kft. megalapítására azért volt szükség, mert a

jogi személyiség nélküli pjt. nem igényelhetett adószámot, ami nélkül a gabonaszárító üzem üzletszerűen nem volt működtethető.

- [6] A felperes, az I. és II. rendű alperes, valamint a III. és IV. rendű alperesi jogelőd 2002. március 5-i hatállyal 2001. február 13. napjára dátumozott, illetőleg a 2002. március 5. napjára dátumozott azonos tartalmú polgári jogi társasági szerződés módosítást írtak alá, amely szerint a III. és IV. rendű alperesi jogelőd a pjt. tagjává válik, így az egyes tagok vagyoni hozzájárulásának összege személyenként 11.137.500 Ft-ra változik, az egészhez viszonyított eszmei tulajdoni hányadok pedig egyenlően oszlanak meg, egy személyre 1/4 tulajdoni hányad jut.
- [7] A szárító 2001. június 10. napjára felépült, a használatbavételi engedélyt ezen a napon a felperes nevére adták ki. A felperes 2001. június 12-én kérelmet nyújtott be az illetékes Földművelésügyi Hivatalhoz, amelyben azzal az indokkal, hogy a beruházás költségei a tervezettnél jóval magasabbak lettek, ezért kénytelen volt a megvalósításhoz társakat keresni, akikkel megalapították az V. rendű alperest, kérte a támogatás átruházását az V. rendű alperes javára. Az V. rendű alperes tagjai - köztük a felperes - 2001. június 30-án átvállaló nyilatkozatot tettek, amely szerint az V. rendű alperes átvállalja a felperes által pályázaton megnyert terményszárító további építését, üzemeltetését és a pályázatban vállalt kötelezettségeket. A terményszárítót annak felépítésétől kezdve az V. rendű alperes üzemeltette. Az építésügyi hatóság a 2002. február 11-én kelt határozatával az építési engedély tekintetében megállapította az V. rendű alperes jogutódlását.
- [8] A felperes az V. rendű alperes felé 2002. december 28. és 2007. december 28. között különböző összegekre hat számlát állított ki, bérleti díj címén. A perbeli ingatlanra 2007. január 10-én bérleti szerződés jött létre a VI. rendű alperes mint bérbeadó és az V. rendű alperes mint bérlő között, amelyben egyebek mellett rögzítették, hogy a bérlő tulajdonát képezi a telekingatlan területén épült terményszárító a hozzá tartozó kiszolgáló létesítményekkel együtt.
- [9] Jelen per V. rendű alperese felperesként 2012-ben ráépítés jogcímén tulajdonjogának megállapítása iránt keresetet nyújtott be a Gyulai Törvényszékhez. A pert a bíróság a jelen per jogerős befejezéséig felfüggesztette.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [10] A felperes 2012. január 16-án benyújtott keresetét az elsőfokú bíróság ítéletével elutasította. Az elsőfokú ítéletet az ítéeltábla Gf.III.30.017/2015/4. számú végzésével hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Határozatát azzal indokolta, hogy a polgári jogi társaság létrehozására irányuló szerződés semmis, mert az abban írt cél, a terményszárító hasznosítása, működtetése üzletszerű gazdasági tevékenységnek minősül, amire a szerződéskötés

időpontjában csak gazdasági társaság volt alapítható. Rendelkezéseit ezért a bíróságnak teljes egészében figyelmen kívül kell hagynia, és azt kell vizsgálnia, hogy a felek mekkora összegű hozzájárulást teljesítettek. Annak alapján kell meghatározni azt, hogy a hozzájárulást nyújtó feleket a száritó milyen arányú tulajdonjoga illeti meg. Az elsőfokú bíróságnak fel kell hívnia a felperest kereseti kérelme pontosítására, annak megjelölésére, hogy a hozzájárulása arányában a száritó tekintetében létrejött közös tulajdonból mekkora rész illeti meg.

- [11] A felperes a megismételt eljárásban előterjesztett végleges keresetében (57. sorszámú beadvány) a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 237. § (2) bekezdése alapján kérte, hogy a bíróság az érvénytelen polgári jogi szerződést a határozathozatalig terjedő időre nyilvánítsa hatályossá és állapítsa meg, hogy a perbeli ingatlanon megvalósult száritó vonatkozásában a tulajdonjog - hozzájárulása arányában - az I. rendű és a II. rendű alperesekkel közös tulajdonból az egészhez viszonyított 49.945.583/56.945.583-ad arányban illeti meg. Mivel a III. és IV. rendű alperesek jogelődje, továbbá az V. rendű alperes vagyoni hozzájárulást nem teljesített, tulajdoni részarány őket nem illeti meg. Velük szemben a kereseti kérelem a megállapítási kereset tűrésére irányul. A felperes emellett a VI. rendű alperes vonatkozásában kérte annak megállapítását, hogy az rPtk. 137. § (2) bekezdése alapján 2001. június 10. napján ráépítéssel megszerezte a perbeli telekingatlan egészének tulajdonjogát. Kérte az ítélet végrehajtása érdekében az ingatlanügyi hatóság megkeresését.
- [12] Számítását a perben kirendelt igazságügyi szakértők véleményére alapította azzal, hogy az I. és II. rendű alperes személyenként 3.500.000 Ft összegű vagyoni hozzájárulását ismerte el.
- [13] Az I-V. rendű alperesek ellenkérelmükben a módosított kereset elutasítását kérték. Azt nem kifogásolták, hogy a bíróság megállapítsa a közös tulajdon létrejöttét, a tulajdoni hányadokat azonban a pjt. tagjai tekintetében egyenlő arányban kérték meghatározni a társasági szerződés rendelkezése szerint. Állították, hogy a felperes által elismert mértéken túl is hozzájárultak a beruházási költségek fedezéséhez. Hivatkoztak arra is, hogy a felperes az ügyvezetői tisztségből való visszahívásáig, 2011-ig nem állította, hogy a többi tag nem teljesítette a szerződésben vállalt kötelezettségeit, tőlük azt nem is követelte. A beruházás irataival építtetőként, valamint a kft. irataival ügyvezetőként a felperes rendelkezett, ezért a bizonyítatlanság nem eshet az alperesek terhére. Hivatkoztak továbbá az rPtk. 129. § (2) bekezdése szerinti törvényi vélelemre.
- [14] A VI. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [15] Az elsőfokú bíróság a megismételt eljárásban hozott ítéletében megállapította, hogy a felperes a VI. rendű alperes perbeli

ingatlanának 285/1174-ed részét 2001. június 10-én ráépítés jogcímén megszerezte, ennek következtében a VI. rendű alperes tulajdoni hányada 889/1174-ed része csökkent. Megkereste az ingatlanügyi hatóságot az ítéletben foglaltak ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzése érdekében. Az alpereseket a fentiek túrására kötelezte. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította.

- [16] Határozata indokolásában rögzítette, az ítélet tábla hatályon kívül helyező végzésében rögzített jogi álláspontja szerint a polgári jogi társaság létrehozására irányuló szerződés semmis, ezért a tulajdoni hányadok megállapítása során az nem alkalmazható, hanem a bíróságnak vizsgálnia kell, hogy a felek a beruházáshoz milyen arányban járultak hozzá, és ennek megfelelően kell rendelkezni az ingatlanon fennálló tulajdoni hányadok megállapításáról. Az elsőfokú bíróság a hatályon kívül helyező végzésben előírt bizonyítást a szükséges körben lefolytatta, azonban a hatályon kívül helyező végzésben írt jogi állásponttól részben eltérően úgy foglalt állást, hogy a felek a szerződésnek azt a hiányosságát, amely az érvénytelenséghez vezetett (a szárító berendezés működtetése), kiküszöbölték, ezért a szerződés a megkötésére visszamenő hatállyal érvényessé vált. A szerződés megkötését követően ugyanis alig három héttel, azonos tagsággal létrehozták az V. rendű alperesi kft.-ét, azzal a céllal, hogy a szárítót működtesse. A kft. tagjai az illetékes Földművelésügyi Hivatalhoz intézett átvállalói nyilatkozatot tettek, amely szerint a terményszárítót az V. rendű alperes üzemelteti. Ugyanezt támasztja alá a felperes és a II. rendű alperes perbeli előadása is.
- [17] Az elsőfokú bíróság kifejtette, az érvényessé válás két lépcsőben következett be, egyrészt a kft. létrehozásával, másrészt a polgári jogi társasági szerződés módosításával akként, hogy a felek egyező akarattal mellőzték a pjt.-nek a szárító működtetésében való részvételét. A kötelező alaktság hiányában a pjt. társasági szerződését ráutaló magatartással is módosíthatták.
- [18] A felperes igényének elbírálása során ezért a bíróságnak az érvényessé vált szerződés alapján kellett eljárnia. A polgári jogi társaság a céljának megvalósításával, a szárító felépültekor, 2001. június 10-én a törvény erejénél fogva megszűnt. A szárítón az érvényessé vált szerződés rendelkezéseinek megfelelően egyenlő arányú közös tulajdon keletkezett. A szerződés értelmében a felperesnek a tagtársaival szemben kötelmi jellegű megtérítési igénye keletkezett, aminek ha az alperesek nem tettek eleget, úgy azt velük szemben ilyenként érvényesítheti.
- [19] Az elsőfokú bíróság rögzítette, a szárító a telekingatlan alkotórészének minősül, ezért a ráépítés szabályai alkalmazandók. A ráépítő a telken annak arányában szerzett tulajdont, amilyen arányban őket a felépítmény tulajdonjoga megillette. Ez az elsőfokú bíróság által levezetett számítás szerint az ítélet rendelkező részében megállapított tulajdoni arány.
- [20] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével

az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, a felperest az ingatlanból megillető tulajdoni hányadot $1/4$ illetőségére felemelte azzal, hogy ezáltal VI. rendű alperes tulajdoni hányada $3/4$ arányúra csökken. Az ingatlanügyi hatósághoz intézett megkeresést a fentiek szerint megváltoztatta. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

- [21] Határozata indokolásában rögzítette, mivel a pjt.-nek az alapító okirat szerint nem csak a gabonaszárító létesítése, hanem annak működtetése is kitűzött célja volt, a működtetésre irányuló cél miatt a polgári jogi társaságot jogszabályba ütközően hozták létre, azaz a megállapodás érvénytelen. Egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint a működtetés céljára utóbb létrehozott kft. megalapítását követően a polgári jogi társaság célja már kizárólag a szárító üzem létesítése volt, amely nem ütközött jogszabályba, a szerződés érvényessé vált, konvalidálódott, ahogyan arra az alperesek maguk is hivatkoztak. Ez az érvelés nem áll ellentétben a hatályon kívül helyező végzésben írtakkal, hiszen a társasági szerződés megkötésekor az érvénytelenségi ok fennállt. Az érvénytelenségi ok a cél módosításával kiküszöbölődött, ezért a polgári jogi társaság a szárító megépítéséig érvényesen működhetett, majd céljának megvalósulásával a törvény erejénél fogva megszűnt. Mindezt hitelt érdemlően alátámasztják az elsőfokú bíróság által is értékelt okiratok, valamint az, hogy utóbb a szárító használatbavételi engedélyét is az V. rendű alperes nevére módosították.
- [22] A polgári jogi társasági szerződés a felperes, valamint az I. és II. rendű alperes tekintetében vállalt vagyoni hozzájárulásra tekintettel a tulajdoni arányt személyenként $1/3$ részben határozta meg. A 2001. február 13-án megkötött szerződés módosítás az arányokat a III. és IV. rendű alperesi jogelőd belépésére tekintettel személyenként $1/4$ -re változtatta. Ez a megállapodás a vagyoni hozzájárulási arányokat a felek által az rPtk. 240. § (3) bekezdése szerinti egyezség útján egyenlő arányúnak minősítette annak ellenére, hogy a megállapodás szerint a támogatást és a kölcsönt még a felperes igényelte. Az utóbb érvényessé tett szerződés a felperesre nézve a tulajdonszerzési részarányokra is kiterjedő jogi kötelmet jelent. A felperes utóbb ettől nagyobb részarányt csak akkor szerezhethet, ha a pjt. megszűnése okán igazolja, hogy ezt követően a társasági szerződésben konkrétan vállalt vagyoni hozzájárulást meghaladó vagyoni hozzájárulást teljesített. A felperes azonban e körben a bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.
- [23] A jóhiszemű ráépítésre tekintettel az rPtk. 137. § (2) bekezdése alkalmazásának van helye. A 2001. évi felépítmény létesítéssel több ráépítő - köztük a felperes is - a VI. rendű alperes telektulajdonos telkén eredeti tulajdonszerzéssel telekkönyvön kívüli tulajdonjogot szerzett. Jelen perben kizárólag a felperes érvényesítette a tulajdonjogát a telektulajdonossal szemben. A másodfokú bíróság mindössze a számítás eredménye tekintetében

módosította az elsőfokú bíróság ítéletét. A kereseti kérelem korlátaira tekintettel kizárólag a felperes VI. rendű alperessel szembeni ráépítéssel történő tulajdonszerzését látta megállapíthatónak, kiemelve, hogy VI. rendű alperes megtérítési igényt a perben nem jelentett be. A további alperesek perbeli pozíciójukból adódóan nem kérhetik jelen perben a VI. rendű alperessel szemben tulajdonjoguk megállapítását.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [24] A felperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet elsőfokú ítéletre is kiterjedő hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával annak megállapítását kérte, hogy a felperes a perbeli ingatlan egészhez viszonyított 41/100-ad arányú tulajdonjogot szerzett. Állította, hogy a jogerős ítélet az rPtk. 137. § (2) bekezdésébe, 239. §-ába, 578. § (1) bekezdésébe, 578/A. § (1) bekezdésébe, a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXIV. törvény (a továbbiakban: 1997. évi Gt.) 3. § (1) bekezdésébe, 2. § (1) és (3) bekezdésébe, 57. § (1) bekezdésébe, továbbá a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 3. § (1)-(3) bekezdésébe, 206. § (1) bekezdésébe és 221. § (1) bekezdésébe ütközik.
- [25] Felperes álláspontja szerint az adott tényállás mellett az ítéletkorábbi hatályon kívül helyező végzésében tett megállapítása helyes, amely szerint az 1997. évi Gt. rendelkezései értelmében üzletszerű közös gazdasági tevékenység folytatására csak gazdasági társaság volt alapítható, amely saját nevében a tagok vagyontól elkülönült saját vagyonnal és saját szervezettel rendelkezik. A jogszabályi környezet miatt a polgári jogi társaság társasági szerződésének érvénytelensége nem küszöbölhető ki. A pjt. tehát a megalakulásakor jogszabályba ütközött.
- [26] Felperes vitatta, hogy a pjt. társasági szerződése érvényessé vált volna, egyrészt arra hivatkozással, hogy az üzletszerűség esetleges kiküszöbölésével a szerződés változatlanul érvénytelen más, általa már korábban is hivatkozott érvénytelenségi okok miatt, másrészt mivel az üzletszerűségre vonatkozó rendelkezés "félre tétele" helytelen megállapítás és következtetés. Utóbbi körben kifejtette, igaz, hogy a tagok létrehozták az V. rendű alperest, de a vagyont nem adták tulajdonába, és ezzel nem módosították a pjt. társasági szerződését. A tagok nem hoztak olyan döntést, hogy a pjt. szerződést félretették volna. Ilyenként nem értékelhető a felperes, illetve a kft. tagjainak kérelme a felperes által igényelt támogatás V. rendű alperes részére történő átadása, illetve átvállalása tárgyában, annál is inkább, mert ezen kérelmek 2001. június 12-én, valamint június 30-án keltek, ugyanakkor a jogerős ítélet szerint a pjt. június 10-én, vagyis azt megelőzően szűnt meg, mint ahogy az érvénytelenségi okot a bíróság szerint a felek

kiküszöbölték volna. Érvénytelen szerződés alapján megszűnésről nem lehet beszélni.

- [27] A felperes előadta, már a fellebbezésében is hivatkoztak szerint a pjt. társasági szerződése egyéb okokból is érvénytelen, amelyet a felek nem küszöböltek ki. Az 1997. évi Gt. 2. § (3) bekezdése szerint a pjt. saját üzleti elnevezést, rövidített elnevezést nem használhat, azaz a társasági szerződés üzleti nevet megállapító II.1. pontja jogszabályba ütközik. Jogszabályba ütköző továbbá a IX.4. pont is, amely szerint a társaság megszűnésekor végelszámolásnak van helye. Ez utóbbi rendelkezés az rPtk. 578/A. § (1) bekezdését és az 1997. évi Gt. 3. § (1) bekezdését sérti, mert végelszámolásnak csak gazdasági társaságok tekintetében van helye. Ezen érvénytelenségi okokat a bíróságoknak hivatalból is észlelniük kellett volna. Ezzel összefüggésben eljárási szabálysértésként az indokolási kötelezettség elmulasztására és arra is hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság a kérelmét nem bírálta el teljes körűen.
- [28] A felperes állította, a pjt. tagjai közösen akként döntöttek, hogy a társasági szerződés szerint a közös tulajdonukat képező hasznót hajtó dolgot ellenérték nélkül felperes birtokába és hasznosításába adják, aki azt jogosult volt ellenérték fejében bérbe adni az V. rendű alperesnek. Tényként állapítható meg, hogy a felperes 2002. január 1. és 2007. december 31. között hasznosította a közös tulajdont, amit a jogerős ítéletben rögzített bérleti díj számlák igazolnak. Mivel a pjt. és kft. tagsága azonos volt, a tulajdonostársak döntése nélkül ez nem valósulhatott volna meg.
- [29] A másodfokú bíróság egyben túlterjeszkedett a kereseti kérelmen, mert a peres feleknek a társaság megszűnése és vagyoni hozzájárulás kiadása tárgyában nem volt hatályos nyilatkozata. A felperes fenntartott kereseti kérelmében a szerződés érvénytelenségének esetére terjesztett elő tulajdoni igényt, de érvényes szerződés kapcsán a fenti tárgyban nem volt nyilatkozata.
- [30] Tévedett a másodfokú bíróság akkor is, amikor az érvényes szerződés megszűnése következtében a felek közötti elszámolást és nem a társasági szerződésben rögzített végelszámolást kezdeményezett. A társasági szerződés e rendelkezése az érvénytelenség kimondása nélkül nem lett volna félre tehető. Mivel nincs adat arra nézve, hogy a felek a szerződést a végelszámolásra vonatkozó érvénytelen rész nélkül is megkötötték volna, ezért felperes álláspontja szerint az érvénytelen rendelkezés a teljes szerződés érvénytelenségét eredményezi.
- [31] A pjt. szerződés IV.1. pontja értelmében a társaság megszűnésekor létrehozott vagyon tulajdoni aránya a tagok által ténylegesen teljesített vagyoni hozzájárulás arányában kerül megosztásra. Ezen megállapodás végrehajtása érdekében a bíróságot az rPp. 3. § (3) bekezdése alapján tájékoztatási kötelezettség terhelte, amelyet mindkét fokú bíróság elmulasztott. Nem adtak, továbbá tájékoztatást a szerződés érvényessé válásának esetére. Ezen súlyos eljárási szabálysértés önmagában alapot ad az új eljárás elrendelésére.
- [32] Felperes emellett kifejtette, a felülvizsgálati kérelmében

részletezett bizonyítékok igazolják, hogy a száritó megvalósítási költségét ténylegesen a felperes viselte. E körben kiemelte azt is, hogy a pjt. társasági szerződése a felek által teljesített vagyoni hozzájárulást 44.500.000 Ft-ban határozta meg, ugyanakkor a felek által elfogadott szakvélemény szerint a száritó bekerülési költsége 57 millió Ft volt. A felperes állította, hogy a saját könyveiben elszámolva a különbözetet saját forrásból fedezte. Az alperesek nem hivatkoztak arra, hogy az előírt összegen felül további vagyoni hozzájárulást teljesítettek volna. Erre tekintettel a lefolytatott bizonyítás anyagával ellentétes az a megállapítás, hogy a felperes 1/4 arányú tulajdonjogot szerzett. Számszaki levezetése alapján mindezek figyelembevételével a felperes 41% arányú tulajdont szerzett a perbeli ingatlanban.

- [33] Téves az ítéleti tényállás III. és IV. rendű alperesek jogelődje vagyoni hozzájárulását illetően is. A jogerős ítéletben igazoltnak tekintett 4.607.000 Ft 2001. szeptember 1-i átutalása nem tartalmaz jogcímet, továbbá az pjt. megszűnését követő időpontra esett. E teljesítést valóban elfogadva sem bizonyították azonban az alperesek, hogy a III. és IV. rendű alperesek jogelődje a még öt terhelő fizetési kötelezettségének (6.530.500 Ft) eleget tett volna.
- [34] Az I-V. rendű alperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [35] A Kúria a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta és azt az ott hivatkozott okokból nem találta jogszabálysértőnek.
- [36] A másodfokú bíróság - a később kifejtettek szerint - az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést nem követett el, így érdemi döntés meghozatalának nem volt akadálya.
- [37] A felperes alaptalanul hivatkozott eljárási szabálysértésként az rPp. 3. § (1)-(2) bekezdései felhívásával arra, hogy az eljárás bíróságok túlterjeszkedtek a kereseti, illetve a fellebbezési kérelmen, mert a vagyoni hozzájárulás kiadásáról a felek erre irányuló kérelme nélkül rendelkeztek. A kereseti kérelemhez kötöttség jogszabályi kereteit a felperes által hivatkozott alapvető rendelkezéseken túl az rPp. 213. § (1) bekezdése, 215. §-a, valamint a fellebbezési eljárásban a 247. § (1)-(3) bekezdései és 253. § (3) bekezdése határozzák meg.
- [38] A felperes a módosított kereseti kérelmében annak megállapítását kérte, hogy a perbeli felépítménynek és telekingatlannak az általa megjelölt arányban vált a tulajdonosává. Az rPp. alkalmazása körében kialakult egységes bírói gyakorlat a kereseti kérelemhez kötöttséget a követelés mennyisége (összegszerűsége) tekintetében érvényesíti következetesen (BH2004,504.; EBH2006.1422.). Ez jelen ügyben azt jelenti, hogy a bíróságok nem állapíthattak meg a felperes részére a kereseti/fellebbezési kérelmében megjelölnél

nagyobb tulajdoni hányadot. A kereseti kérelemhez kötöttség azonban nem jelent egyben jogcímhez kötöttséget. A bíróságnak a felek jognyilatkozataihoz való kötöttsége nem jelenti azt, hogyha valamelyik fél a perbeli jogviszony jogi minősítését illetően tévesen rossz jogcímet jelölt meg, azt a bíróság a határozata meghozatalánál ne minősítse a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően. Erre akkor van lehetőség, ha a helyes minősítéshez valamennyi tény, bizonyíték, adat rendelkezésre áll (EBH2004.1143.).

- [39] A Kúriának a hivatkozott anyagi jogi jogszabálysértések alapján elsődlegesen azt kellett vizsgálnia, hogy a másodfokú bíróság helytállóan foglalt-e állást a tekintetben, hogy a perbeli pjt. társasági szerződésének társaság megalakításakor nem vitásan fennálló jogszabálysértését a felek megszüntették, vagyis a szerződés érvényessé vált.
- [40] A Kúria maradéktalanul egyetértett a mindkét fokú bíróság ítéletben kifejtett azon jogi állásponttal, hogy az V. r. alperes létrehozásával azon érvénytelenségi okot, miszerint polgári jogi társaság üzletszerű tevékenységet nem folytathat, megszüntették. Az V. r. alperes tagjai még a pjt. 2001. június 10-i megszűnése előtt, a 2001. február 13-án kelt társasági szerződéssel megalapították a jogi személyiséggel rendelkező korlátolt felelősségű társaságot, annak bejegyzése is megtörtént 2001. március 5-én. A kft. tudta és valójában folytatta is az üzletszerű gazdasági tevékenységet, a gabonaszárító üzemeltetését. E körben nincs érdemi jelentősége annak, hogy a használatbavételi engedély kiadása után néhány nappal kérte a felperes a támogatás átruházását az V. rendű alperesre, és ezt követően röviddel tettek az V. rendű alperes tagjai átvállaló nyilatkozatot. A pjt. társasági szerződésének érvénytelenségi oka az üzemeltetés céljából létrehozott V. r. alperes megalapításával megszűnt.
- [41] A Kúria rámutat, az V. rendű alperes létrehozása a pjt. társasági szerződésben a polgári jogi társaság céljaként megfogalmazott egyik tevékenységre, a létesített szárítóberendezés működtetésére, a tagok kifejezett döntésének hiányában is magában foglalta a pjt. társasági szerződésének módosítására vonatkozó szándékot és annak tényleges módosítását, hiszen mindkét társaság egyidejűleg nem üzemeltetheti ugyanazt a létesítményt. A felperes nem jelölt meg olyan jogszabályi rendelkezést, amely a pjt. társasági szerződésének módosításához alakszerű döntést, vagy formakényszerszerűt írt volna elő.
- [42] A Kúria nem értett egyet a felperes azon érvelésével sem, hogy a jogerős ítéletben is rögzített bérleti díj számlák alkalmasak lennének annak alátámasztására, hogy a felek nem küszöbölték ki a pjt. társasági szerződése érvénytelenségi okát, hanem ehelyett a felperesnek átengedett üzemeltetés és a felperes és az V. rendű alperes közötti hasznóbérleti szerződés alapján az alperesek számára is hasznót hajtó működést alakítottak ki. Amennyiben a felperes ezen tényelődása a valóságnak meg is felelne (amit

egyébként a per egyéb adatai nem támasztanak alá), az önmagában abból az okból sem lenne alkalmas a pjt. üzemeltetési tevékenysége folytatásának bizonyítására, mivel a pjt. és a kft. azonos tagi összetétellel rendelkezett, így az érintett személyek működés, működtetés módjára vonatkozó megállapodása - egyéb bizonyíték hiányában - nem köthető egyértelműen a pjt.-hez. A közös tulajdonú létesítmény működtetésének módjában akár a kft. tagjaiként, vagy akár a pjt. megszűnését követően magánszemélyként is megállapodhattak.

- [43] A Kúria a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a fenti okon túlmenő, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt okokból jogszabályba ütközött-e a pjt. társasági szerződése.
- [44] E körben a felperes arra hivatkozott, hogy a pjt. társasági szerződése az 1997. évi Gt. 2. § (3) bekezdésébe, illetve az 57. § (1) bekezdésébe ütközött.
- [45] A Kúria hangsúlyozza az, hogy az 1997. évi Gt. 2. § (3) bekezdésének azon rendelkezése, amely szerint a gazdasági társaságok cégnevük alatt szerezhetnek jogokat és vállalhatnak kötelezettségeket, nem jelenti azt, hogy egy polgári jogi társaság „üzleti elnevezéssel”, „rövidített üzleti elnevezéssel” ne rendelkezhetett volna, illetve ha rendelkezett, ez érvénytelenné tette a társasági szerződést. Az 1997. évi Gt. 2. § (3) bekezdése a gazdasági társaságokra vonatkozó szabályt rögzít. Az rPtk. által szabályozott polgári jogi társaságra vonatkozó tiltó rendelkezés hiányában az rPtk. 200. § (1) bekezdésében megfogalmazott szerződéses szabadság elvéből következően a szerződő felek akár közös üzleti elnevezésben is megállapodhattak, ami természetesen nem járt a pjt. jogi státuszának megváltozásával.
- [46] Úgyszintén abból, hogy az 1997. évi Gt. 57. §-a gazdasági társaságok jogutód nélküli megszűnése esetén többek között a csődeljárásról, a felszámolási eljárásról és a végelszámolásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) végelszámolásra vonatkozó szabályait rendelte alkalmazni, nem következik, hogy a pje. társasági szerződésnek végelszámolásra vonatkozó rendelkezése érvénytelenségi ok lenne. A végelszámolást a pjte. tekintetében a Cstv. 2. § (1) bekezdése valóban kizárta, azonban önmagában az, hogy a pjt. társasági szerződésében az szerepel, hogy a társaság megszűnésekor végelszámolásnak van helye, nem jelenti azt, hogy e végelszámolásra a Cstv. szabályai vonatkoznának. Valójában elszámolásra kerül, kerülhet csak sor. Maga az rPtk.-nak a pjt. alapításakor hatályos 578/A § (1) bekezdése is használja a végelszámolás kifejezést, anélkül hogy pontosan megállapítható lenne, hogy ez alatt mit kell érteni. Önmagában a végelszámolás kifejezés használata miatt a társasági szerződés érvénytelenségnek nem tekinthető.
- [47] A fent kifejtettekre tekintettel a Kúria megítélése szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott további okok miatt a pjt. létesítő okirata nem volt jogszabálysértő. A felperes arra alappal hivatkozott, hogy ezen érvénytelenségi okok tekintetében is állást

kellett volna foglalnia a másodfokú bíróságnak, de ennek elmulasztása az adott tényállás mellett az ügy érdemi elbírálására ki nem ható eljárási szabálysértésnek tekinthető, így az rPp. 275. § (3) bekezdése szerint a jogerős ítélet hatályában fenntartását nem zárta ki.

- [48] A felperes - figyelemmel a hatályon kívül helyező végzésben írtakra is - módosított keresetét arra alapította, hogy a pjt. létesítő okirata jogszabálysértő. Ugyanakkor az I-V. r. alperesek pl. 2017. április 5. napján kelt beadványukban hivatkoztak arra - igaz más okból és eltérő jogi alapon -, hogy a szerződés érvényessé vált. Ezen álláspontjukat a tárgyalás berekesztéséig végig fenntartották. A felperes tehát alappal nem zárhatta ki, hogy a megismételt eljárásban ilyen következtetésre jut az elsőfokú bíróság.
- [49] A felperes módosított keresetében azt kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a perbeli ingatlanon levő felépítményeken az I. és II. rendű alperesekkel közös tulajdona keletkezett, amelyből őt a tényleges vagyoni hozzájárulásának arányában az általa megjelölt tulajdoni hányad illeti meg. Ebből következően nem terhelte az elsőfokú bíróságot a bizonyítási teherről történő tájékoztatás a tekintetben, miszerint neki kell bizonyítania, hogy vagyoni hozzájárulása milyen mértékű volt. Amennyiben e körben mulasztás is terhelte volna az eljáró bíróságokat, a tájékoztatási kötelezettség elmaradása az ügy érdemére nem hatott ki.
- [50] A polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2009. (VI. 24.) PK vélemény 1. pontja értelmében az rPp. 3. §-ának (3) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettség célja annak biztosítása, hogy a fél a bizonyítási indítványait a jóhiszemű és célszerű pervitel követelményeinek megfelelően előterjeszthesse. Az ítélet hatályon kívül helyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény szerint a tájékoztatási kötelezettség megsértése önmagában nem szolgálhat alapul a hatályon kívül helyezésre; ezt csak a konkrét eljárásjogi szabályok sérelme alapozhatja meg. Ezen elvek együttes értelmezéséből és alkalmazásából az következik, hogy a bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatás elmaradása csakis abban az esetben eredményez az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést, ha annak következtében a fél nincs tisztában azzal, hogy őt terheli a bizonyítás, és ezért nem terjeszt elő bizonyítási indítványt, vagy nem csatolja meglévő bizonyítékait. A felperes által előterjesztett módosított keresetből következően ez jelen esetben nem állt fenn.
- [51] A felülvizsgálati kérelemben hivatkozott szakértői vélemények arra alkalmasak voltak, hogy meghatározzák az ingatlanon megvalósult beruházás költségeit, de - szemben a felperes álláspontjával - arra nem, hogy igazolják, bizonyítsák, hogy az egyes tagok milyen arányban járultak hozzá a költségekhez. Az I-IV. rendű alperesek védekezésére - a polgári jogi társasági szerződésben meghatározott egyenlő mértékű tulajdoni hányadra, illetve az rPtk. 139. § (2) bekezdése szerinti törvényi vélelemre hivatkozásra tekintettel - az

adott ügyben jogszerűen járt el a másodfokú bíróság, amikor rögzítette, hogy a tagok által nyújtott vagyoni hozzájárulás mértéke tekintetében a felperest terhelte a bizonyítás kötelezettsége az rPp. 164. §-a alapján, és az rPp. 206. § (1) bekezdésének sérelme nélkül jutott azon jogi következtetésre, hogy a perben a felperes ezen bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget.

- [52] A pjt. társasági szerződése 5. pontjából is következik - miszerint a tagok a felperes egyéni vállalkozó nevében és számlájára fizetés útján bocsátották a társaság rendelkezésére a vagyoni hozzájárulásukat, illetve tekintik azt rendelkezésre bocsátottnak, továbbá az esedékes vagyoni hozzájárulásukat a számlájára fizetéssel is teljesíthetik -, hogy önmagában a felperes nevére szóló számlák nem bizonyítják hitelt érdemlően, miszerint azokat a felperes saját forrásból teljesítette. Az I-IV. rendű alperesek arra is alappal hivatkoztak, hogy felperes sem a terményszáritó 2001. évi befejezését, sem a bankkölcsön 2004. évi visszafizetését követően egészen 2011-ig velük szemben semmilyen igényt nem támasztott, nincs adat arra, hogy felhívta volna a pjt. tagjait a szerződésben vállalt kötelezettségük teljesítésére. Mindezek figyelembevételével az ítélet táblája rendelkezésre álló bizonyítékokból levont jogi következtetése nem tekinthető kirívóan okszerűtlennek, így annak felülmérlegelésére a Kúria nem látott alapot (BH2013.119.II.).
- [53] A Kúria rámutat, a felperes azon érvelése, miszerint a pjt. társasági szerződésben rögzített összes vagyoni hozzájárulás és a szakértő által kimutatott bekerülési költség különbözetét mindenképpen a felperes által teljesítettnek kell tekinteni, először a felülvizsgálati kérelemben jelent meg, korábban az eljárás tárgyát nem képezte, így ebben a kérdésben a másodfokú bíróság sem foglalhatott állást. A megelőző peres eljárás tárgyát nem képező új hivatkozás érdemi vizsgálatára a felülvizsgálati eljárásban nem volt eljárásjogi lehetőség (BH2002.283.II.; Gfv.VII.30.011/2017/5.; Pfv. V. 21.427/2018/8.).
- [54] A felperes kereseti kérelmének keretei között ezért az eljárt bíróságok a keresetben megjelölttől (rPtk. 237. §) eltérő jogcímen, az rPtk. 578/A. §-a alapján jogszerűen adhattak (részben) helyt a felperes tulajdonjog megállapítása iránti keretének, és jogszabálysértés nélkül állapították meg, hogy a pjt. módosított társasági szerződésében meghatározott $\frac{1}{4}$ tulajdoni hányad illeti meg a felperest.
- [55] A Kúria mindezekre tekintettel a jogerős ítéletet az rPp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [56] A felperes az eredménytelen felülvizsgálati kérelem következtében köteles az alperesek jogi képviselési díjból álló eljárási költségének megfizetésére az rPp. 270. § (1) bekezdése folytán

alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése szerint. Ennek összegét a Kúria a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (3), (5) és (6) bekezdése alapján határozta meg, figyelemmel a kifejtett jogi képviseleti tevékenység munkaigényére és arra, hogy az alperesek egyező jogi álláspontját közös jogi képviselőjük képviselte. A felperes köteles továbbá az illetékeljegyzési jogára tekintettel le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték állam javára történő megfizetésére a bírósági eljárásban a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján

- [57] Az ítélet elleni felülvizsgálatot az rPp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.
- [58] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet tárgyaláson bírálta el.

Budapest, 2019. szeptember 10.

Dr. Vezekényi Ursula sk. a tanács elnöke, Dr. Tibold Ágnes sk. előadó bíró, Dr. Csesznok Judit Anna sk. bíró